

BIG DATA 1

Technológie spracovania
veľkých dát

Peter Bednár, Martin Sarnovský

Úvod – organizácia predmetu

- Stránka predmetu:
 - <http://web.tuke.sk/fei-cit/sarnovsky/tsvd/>
- Cvičenia
 - 40 bodov = 20 bodov zadanie + 2 * 10 bodov test – znalosti z cvičení aj z prednášok
- Skúška
 - 60 bodov, test

Úvod – prehľad tém na prednáškach

- Paralelné výpočty
- Distribuované súborové systémy a databázy
- Distribuované výpočty
- Architektúry pre spracovanie Veľkých dát
- Technológie pre spracovanie Veľkých dát
- Distribuované spracovanie prúdov dát
- Distribuované metódy strojového učenia

Charakteristika Veľkých dát

- **3V Model**
- **Objem (Volume)** – veľkosť zhromaždených a spracovávaných dát v GB/TB/PB
- **Rýchlosť (Velocity)** – rýchlosť s akou sú dáta generované a ako rýchlo ich treba spracovať (dáta sú rýchlo aktualizované - samotné aktualizácie však môžu mať malý objem)
- **Rôznorodosť (Variety)** – je potrebné spracovať dáta rôznych typov (štruktúrované dáta z databáz, texty, multimédia, senzorické dáta, atď.), typ dát sa môže meniť

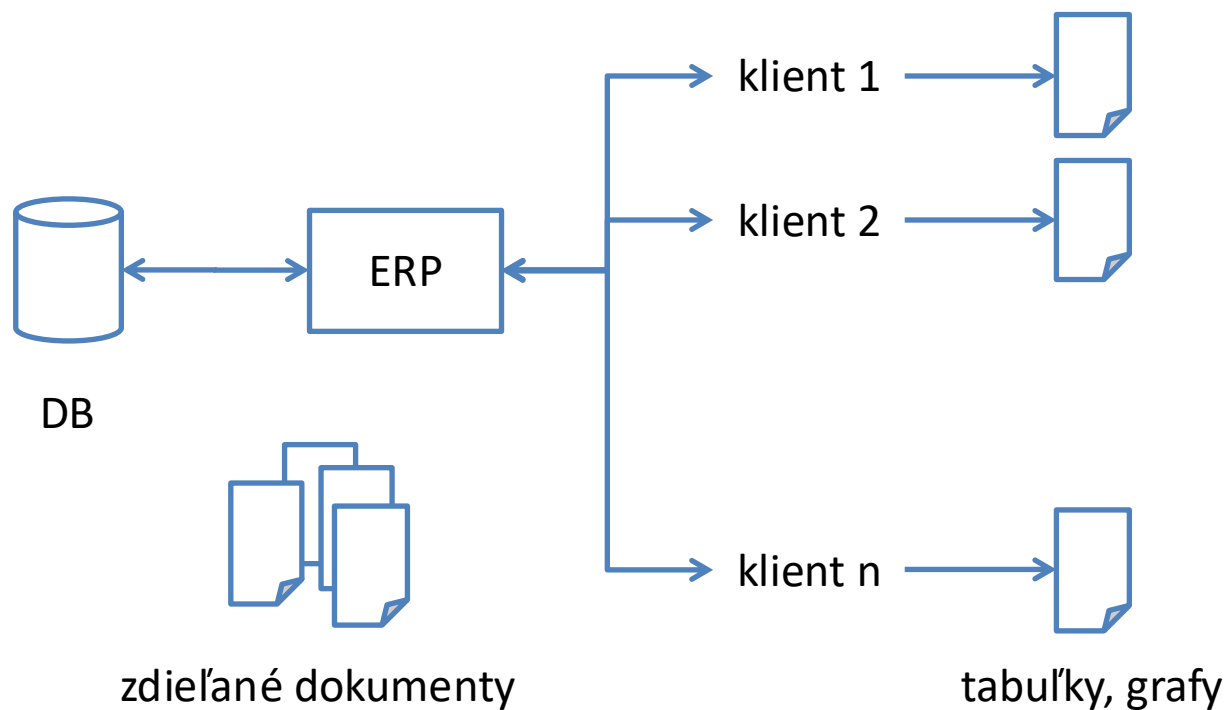
Charakteristika Veľkých dát

- 5V Model = 3V Model + ďalšie dve charakteristiky
- Pravdivosť (Veracity) – dáta môžu byť nekonzistentné, chybné, zdroj je nedôveryhodný
- Hodnota (Value) – dáta zhromažďujeme a spracúvame aby sme získali nové znalosti, ktoré vieme efektívne aplikovať - zhromažďované dáta musia byť potencionálne užitočné
 - Na druhej strane je niekedy ťažké odhadnúť na koľko môžu byť dáta užitočné v budúcnosti

Podniková analytika 1.0

- Využíva sa architektúra klient-server
- Viacero klientov sa pripája na centralizovaný server na ktorom beží podnikový informačný systém (Enterprise Management System – ERP) pripojený na relačnú databázu
- Neštruktúrované dáta sú uložené v textových dokumentoch v sieťových zdieľaných zložkách/adresároch
- Pre analýzu dát slúžia hlavne agregované reporty a grafické zostavy implementované priamo v klientskych aplikáciách
- Pre zložitejšie analýzy je potrebné dáta exportovať z databázy do externých nástrojov

Podniková analytika 1.0 – schéma

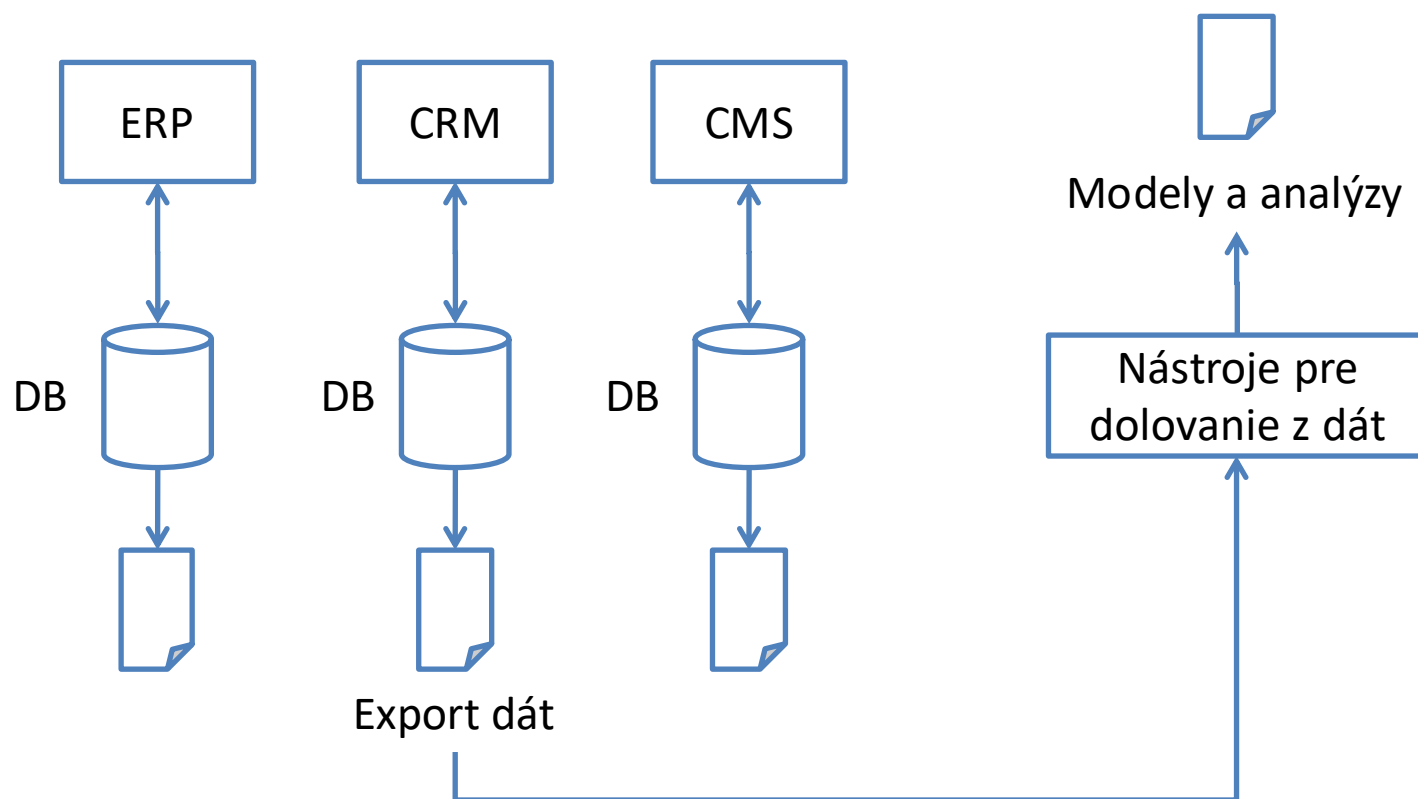
Podniková analytika 1.5 (1)

- ERP systémy sa stávajú zložitejšie a začínajú sa špecializovať, vznikajú napr. systémy pre manažment vzťahov so zákazníkmi (CRM - Customer Relationship Management)
- Neštruktúrované dáta sa uchovávajú v systémoch pre správu obsahu (CMS - Content Management System)
- Zložitejšia infraštruktúra s viacerými servermi – **dáta sú fragmentované** vo viacerých systémoch a databázach

Podniková analytika 1.5 (2)

- Narastá objem aj rôznorodosť dát, ktoré firmy spravujú, **narastajú požiadavky na analytické metódy** využívané pri bežnej činnosti firmy
- Začínajú sa využívať metódy dolovania znalostí v databázach
 - Prediktívne modely – snažíme sa predpovedať budúce udalosti
 - Náзорnejšie popisné modely – snažíme sa lepšie pochopiť historické dáta

Podniková analytika 1.5 – schéma

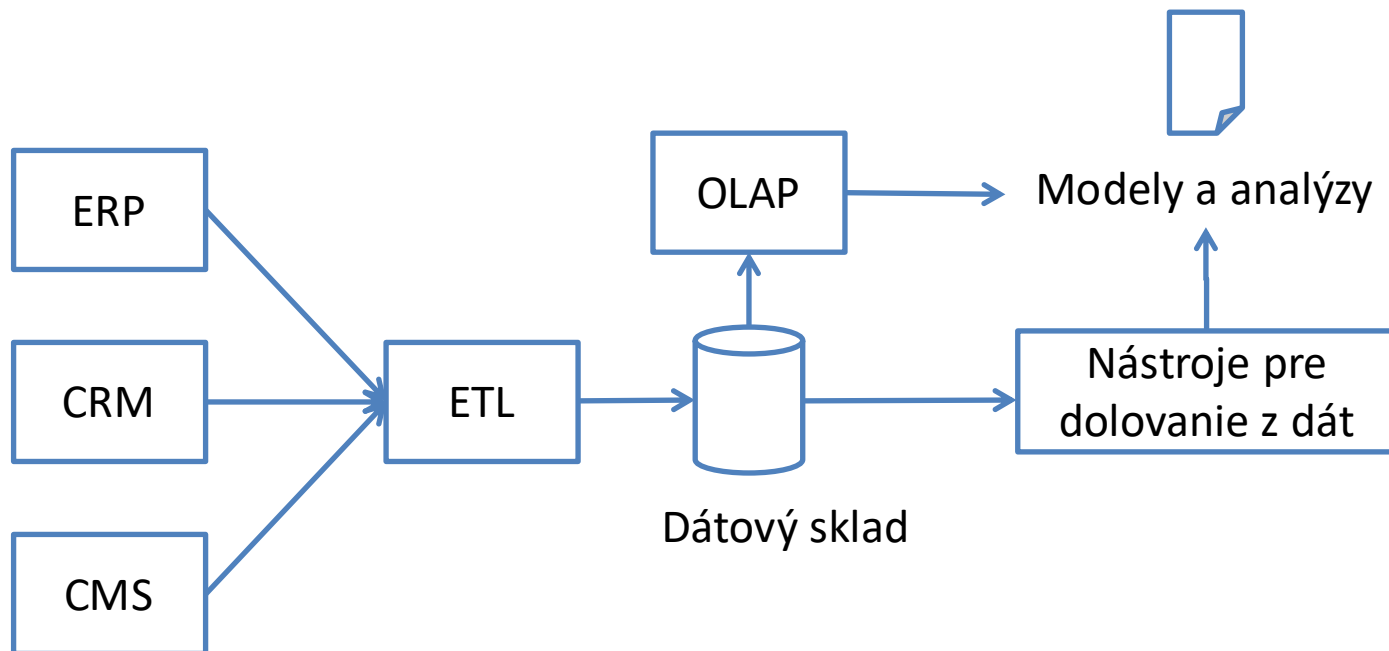
Podniková analytika 2.0 (1)

- Aby bolo možné dáta vyťažiť čo najlepšie, dáta z rôznych zdrojov musia byť integrované
- Zavádzajú sa dátové sklady – dáta z rôznych systémov sa integrujú do **centrálneho dátového skladu** postaveného na technológii relačných databáz
 - Proces integrácie prebieha v krokoch extrakcie, transformácie a načítania dát – (ETL operácie – Extraction Transformation Loading)

Podniková analytika 2.0 (2)

- Nad dátovými skladmi sa vytvárajú pred-počítané viacrozmerné dátové pohľady s ktorými manažéri môžu interaktívne pracovať – OLAP analýza Online Analytical Processing
- Ak sa dáta zmenia, dáta treba znova agregovať a prepočítať
- S rastúcim objemom dát neúmerne narastá doba spracovania
 - Spracovanie ETL + prepočítanie OLAP sa predlžuje na týždne, ak sa zaradia aj zložitejšie metódy dolovania dát na mesiace – pri niektorých obchodoch však závisí na veľmi krátkych časových intervaloch (napr. na burze sekundy)

Podniková analytika 2.0 – schéma

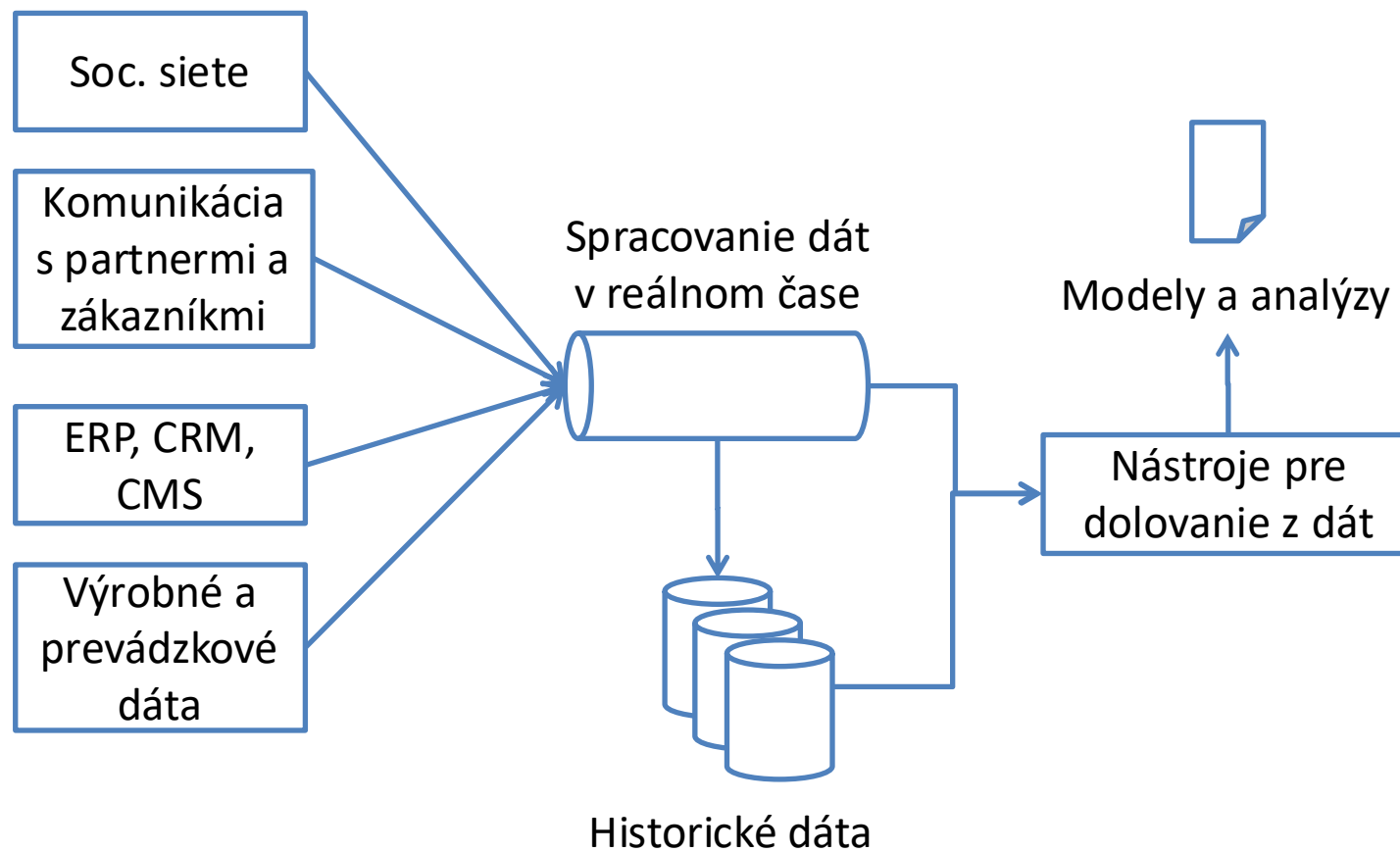
Podniková analytika 3.0 (1)

- Dáta z ERP/CRM/CMS systémov je treba integrovať a spracovať prakticky v reálnom čase
- Je potrebné rozšíriť dáta sledované o zákazníkoch
 - Sociálne siete
 - Komunikácia so zákazníkom cez rôzne kanály
 - Profil zákazníka
- Je potrebné integrovať dáta priamo z výroby, alebo prevádzky
 - Senzorické dáta
 - Diagnostické udalosti

Podniková analytika 3.0 (2)

- Inkrementálne aktualizované predikčné modely
- Interaktívne metódy pre popisnú analýzu dát
 - Vyžaduje si **spracovanie veľkého objemu dát v reálnom čase**

Podniková analytika 3.0 – schéma

Čo sú to Veľké dáta?

- **Definícia 1:** Za Veľké dáta sa považujú dáta, ktoré kvôli ich objemu, rýchlosti aktualizovania alebo variabilite nie je možné spracovať bežnými prostriedkami v požadovanom čase

Čo sú to Veľké dáta?

- Aby sme mohli dáta plne využiť, je potrebné zabezpečiť:
- Trvalé uloženie dát
- Spracovanie dát - pri ktorom sa na dáta aplikujú rôzne metódy ktoré ich transformujú na užitočné informácie
- Efektívny prístup k dátam – vyhľadávanie a filtrovanie dát relevantných pre danú úlohu

Výpočtové prostriedky (1)

- Dáta sa tradične spravujú pomocou serverových aplikácií, ktoré bežia na výkonnom počítači – serveri
- **Procesor**
 - Výkon sa meria v počte operácií za 1s
 - Závisí na zložitosti – počte tranzistorov a tzv. taktovacej frekvencii
 - Výkon jedného procesora je fyzikálne obmedzený (pri súčasne používaných dostupných technológiách)

Výpočtové prostriedky (2)

- Operačná pamäť
 - Procesor dokáže spracovať priamo iba dáta uložené v operačnej pamäti
 - Veľkosť do desiatok TB
 - Rýchli prístup – desiatky ns, veľká dátová priepustnosť
 - Dáta nie sú trvalo uložené
- Trvalé pamäťové média
 - V súčasnosti pevné disky (HDD alebo SSD)
 - Slúžia na trvalé uchovanie dát
 - Pomalý prístup – cca 4ms pre HDD, pod 0.1ms pre SSD

Vertikálne škálovanie

- Ak narastajú požiadavky na výpočtové zdroje, pri vertikálnom škálovaní rozšírime konfiguráciu servera
 - Rýchlejší procesor
 - Viac operačnej pamäte
 - Viac diskovej kapacity a rýchlejšie disky
- Dostupné technológie však majú fyzikálne obmedzenia!
 - Nevieme viac integrovať elektronické obvody aby mali väčšiu kapacitu a pracovali rýchlejšie

Horizontálne škálovanie

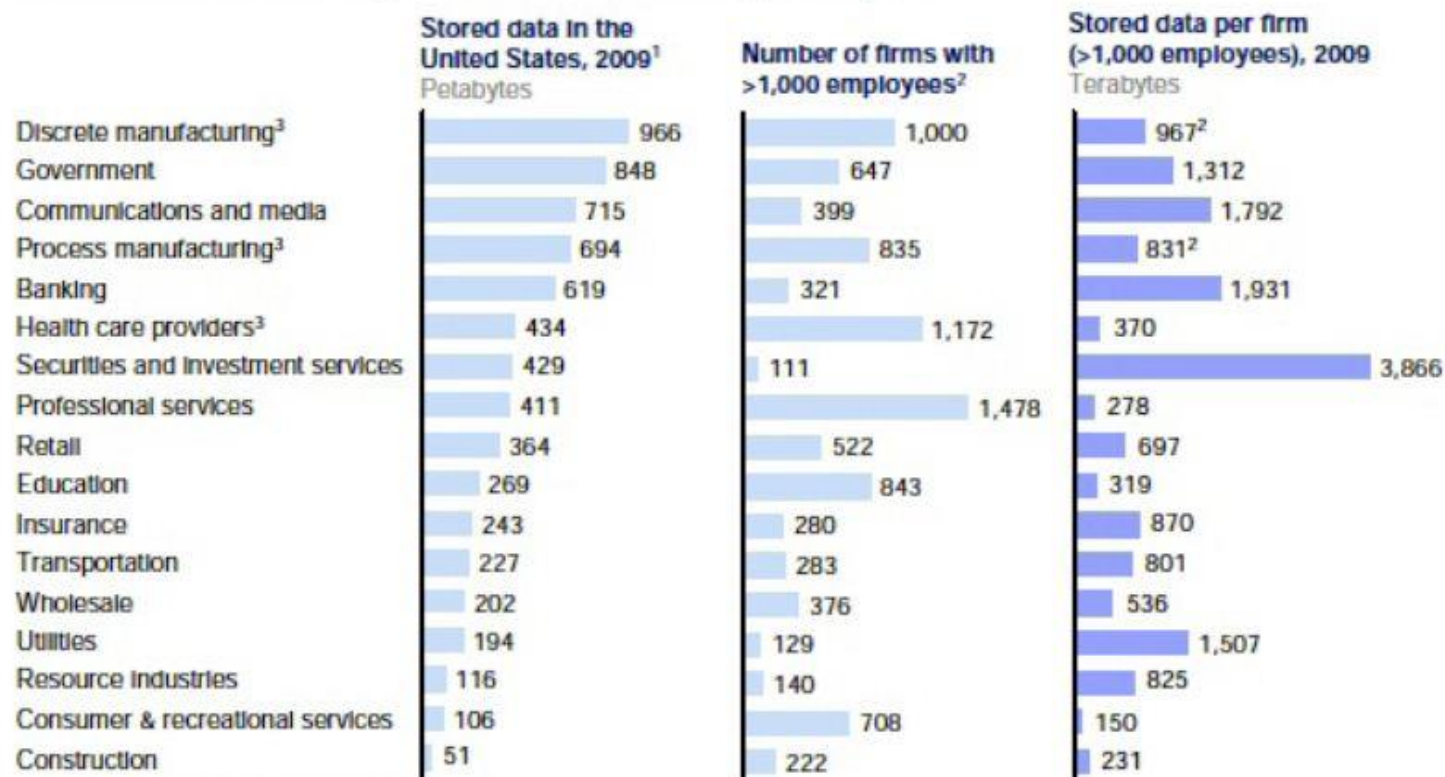
- Pri horizontálnom škálovaní rozdelíme spracovanie dát na viacero fyzických počítačov, ak narastajú požiadavky na výpočtové prostriedky, pridáme ďalší počítač a dáta prerozdélime – výpočet prebieha distribuovane
- Počítače sú prepojené v sieti
 - Prenosová kapacita v 10-100 Gbps (do 800 pre superpočítače)
 - celkový čas spracovania = čas potrebný na prenos dát a medzivýsledkov cez sieť + čas potrebný na spracovanie podmnožiny dát na najpomalšom uzle

Čo sú to Veľké dáta?

- **Definícia 2:** Za Veľké dáta sa považujú dáta, ktoré kvôli ich objemu, rýchlosti aktualizovania alebo variabilite nie je možné spracovať bežnými prostriedkami v požadovanom čase a vyžadujú spracovanie v distribuovanom prostredí

Objem dát podľa sektorov

Companies in all sectors have at least 100 terabytes of stored data in the United States; many have more than 1 petabyte

1 Storage data by sector derived from IDC.

2 Firm data split into sectors, when needed, using employment

3 The particularly large number of firms in manufacturing and health care provider sectors make the available storage per company much smaller.

SOURCE: IDC; US Bureau of Labor Statistics; McKinsey Global Institute analysis

Zhodnotenie dát podľa sektorov

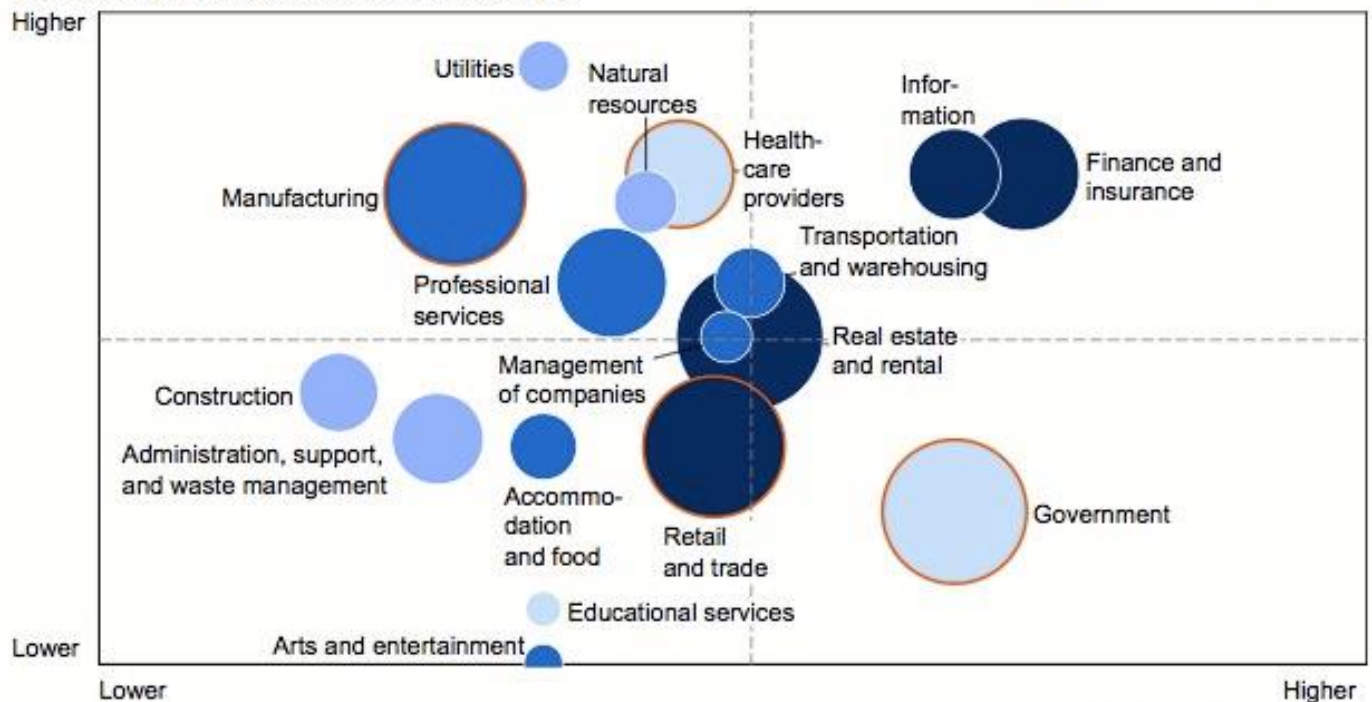
Exhibit 15

Sectors differ in their ability to use and obtain value from big data analytics

Big data ease of capture

Reflects ability to own or access data and analytics

Higher

Big data value potential

Reflects value of data and/or competitive advantage achieved

SOURCE: US Bureau of Economic Analysis; McKinsey Global Institute analysis

Komunikácia a sociálne siete (1)

- Odhadom sa odošle každú minútu:
 - 204 mil. emailov
 - 1,8 mil. likov na Facebooku
 - 278 000 Tweetov
 - 200 000 fotografií (iba na Facebook)
 - 100 h videí (trvalo by asi 15 rokov ak by sme si chceli pozrieť všetky videá odoslané za 1 deň)
- 3 miliardy hovorov a 6 miliárd SMS denne len v USA

Komunikácia a sociálne siete (2)

- Využitie v marketingu, cielenej reklame, starostlivosti o zákazníka
 - Odhaduje sa, že firmy ktoré analyzujú sentiment správ na Tweetri musia spracovať 12 TB dát denne
- Ale aj na "crowdsourcing" informácií o tom ako a v akom prostredí žijeme
 - Ekológia, sociálne vedy, kultúrne dedičstvo, ...
 - Wikipédia
- A bezpečnosť
 - Odhaduje sa že americká bezpečnostná agentúra NSA sleduje asi 1,6% všetkých komunikácií na internete (30 PB denne!)

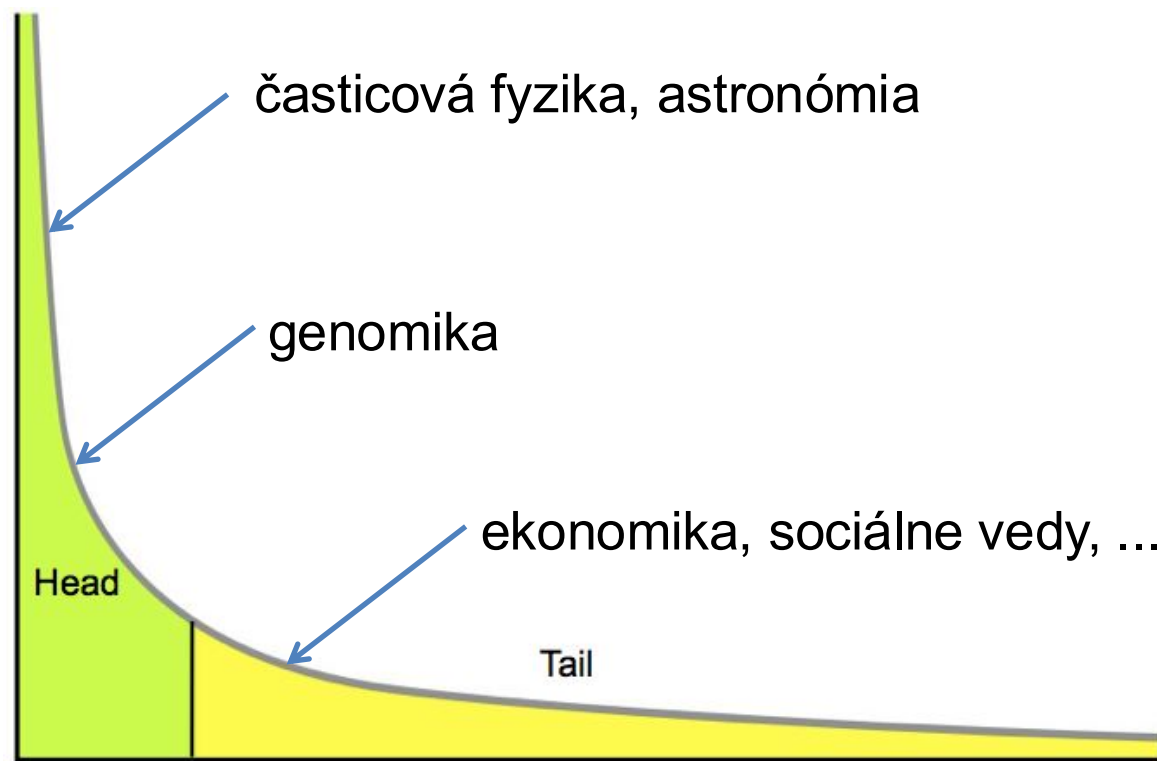
Veda a výskum (2)

- Výskum v oblasti časticovej fyziky
 - LHC urýchľovač vyprodukuje 20 mil. zrážok za 1s, iba cca 1 zrážka z 100 000 je vhodná na analýzu, v reálnom čase je potrebné vyselektovať zaujímavé udalosti
 - Aj tak LHC produkuje ročne 26 000 000 GB (25 PT) dát ročne
 - Dáta sú distribuované do 150 členských organizácií
 - Celkovo je využívaných asi 200 000 procesorových jadier

Veda a výskum (2)

- Výskum v oblasti medicíny a biológie
 - Narastá objem dát v databáza sekvencií ktoré popisujú proteíny, nukleové kyseliny (DNA / RNA) a ďalšie zložité organické zlúčeniny
 - Cieľom je určiť funkciu génov a pochopiť interakcie pri biologických procesoch ktoré ovplyvňujú naše zdravie
 - Veľká variabilita dát – sekvencie, textové dáta, klinické namerané údaje

Veda a výskum (3)

- Pravidlo 80-20: 20% výskumu generuje 80% dát (nemusí to však znamenať 80% znalostí)

Medicína a starostlivosť o zdravie (1)

- Elektronické záznamy pacientov
 - Cieľom je poskytnúť lekárom informácie potrebné pre správnu liečbu pacientov
 - V US zomrie na následky predvídateľných chýb 400 000 pacientov ročne!
 - Heterogénne dáta – texty, laboratórne vyšetrenia, obrazové dáta 2D/3D

Medicína a starostlivosť o zdravie (2)

- 80% znalostí nahromadených v medicíne a príbuzných oblastiach bolo zaznamenaných iba v textovej podobe
 - MEDLINE - digitálna knižnica pre medicínu, 18 mil. záznamov, 2000-4000 denne
- V súčasnosti narastá hlavne objem obrazových dát
 - nárast 20-40% každý rok, v roku 2012 bolo potrebné uchovať asi 1 miliardu obrázkov iba v USA

Doprava a logistika

- Len DHL prepraví 160 mil. zásielok ročne
 - 17 000 vozidiel, 250 lietadiel (714 + 2335 letov denne)
- Optimalizácia času doručenia, pokrytia, nákladov
 - crowdsourcing prepravy
- Spracovanie v reálnom čase + prediktívne metódy
- Nové typy služieb
 - zber dát o dopravnej situácii, komunikáciách a infraštruktúre

Internet vecí (1)

- Internet of Things (IoT)
- Cieľom je poprepájať rôzne zariadenia tak aby umožnili lepšie pochopiť a riadiť
 - Osobný život
 - Domácnosti
 - Mestá
 - Dopravu
 - Výrobu
 - Poľnohospodárstvo

Internet vecí (2)

- Inteligentné senzory a riadiace systémy
 - Mobilné zariadenia – telefóny, tablety, "wearables" (nositeľná elektronika)
 - Inteligentné zariadenia v domácnosti
 - RFID značkovanie
 - Rozsiahle senzorické siete
- V súčasnosti je pripojených na Internet 21-27 miliárd zariadení (z toho 8.8 miliárd telefónov)

Internet vecí (3)

- Pre veľa úloh je potrebné vyhodnotiť a spracovať udalosti v reálnom čase
- Zložitá správa a zabezpečenie samotnej infraštruktúry
 - Sledovanie transakcií a diagnostika sietí